

PUBLIC ENEMY O slovenski groteski neučinkovitega bančnega nadzora, ki seže v vrh Banke Slovenije

Bančna nadzornika Marko Kranjec in Neven Borak sta sprevržen par

Stanislav Kovač

stanislav.kovac@finance.si

Najnovjši spor med vodjo agencije za trg vrednostnih papirjev (ATVP) Damijanom Žugljem in guvernerjem Banke Slovenije (BS) Markom Kranjcem o odgovornosti za neučinkovit nadzor nad bančnim sistemom znova opozarja, da mora Slovenija začeti preiskavo tveganega bančnega poslovanja.

Vojna med ATVP in Banko Slovenije

Direktor ATVP Žugelj je decembra lani pred državnozborsko preiskovalno komisijo o spornih menedžerskih prevzemih obtožil Banko Slovenije, da kot nadzornik bančnega sistema, ki je odgovorna za stabilnost finančnega sistema, ni ustrezno ukrepala za preprečitev velikega bančnega kreditiranja tveganih prevzemov podjetij.

Prvi mož ATVP Žugelj, ki je vodenje agencije prevzel aprila 2008, je pred preiskovalno komisijo del krivde za neučinkovit nadzor nad prevzemi podjetij pripisal tudi slabemu delu ATVP pred aprilom 2008, ko je agencija vodil Neven Borak (Koga krivi Žugelj?, MMC RTV SLO, 8. decembra 2010).

Za prevzeme 5,5 milijarde evrov bančnih garancij

ATVP je na spletni strani hkrati objavila podatke, da je bilo med letoma 1998 in 2010 izpeljanih 215 prevzemov podjetij, od katerih je 197 prevzemikov agenciji priložilo bančne garancije za prevzeme. Podatki iz grafa o številu izdanih dovoljenj za prevzeme po zakonu o prevzemih kažejo, da je bila glavnina prevzemov opravljena v obdobju od 2004 in 2007 (glej graf o številu izdanih dovoljenj za

prevzeme).

Po podatkih ATVP višina vseh bančnih garancij, ki so jih banke med letoma 1998 in 2010 izdale za prevzeme podjetij, dosega kar 5,5 milijarde evrov.

Guverner BS Kranjec vrnil žogico ATVP

Po poročanju medijev je guverner BS Kranjec konec januarja pred preiskovalno komisijo v državnem zboru zavrnil Žugljeve obtožbe o neučinkovitem nadzoru bančnega financiranja tveganih prevzemov podjetij.

Prvi mož centralne banke je vrnil žogico Žugljevi ATVP z obtožbo, da agencija v postopkih izdajanja dovoljenj za prevzeme ni opravila ustrezne presoje o ekonomskih posledicah prevzemov, saj je prevzeme presojalale po formalni plati.

Guverner BS je kot dokaz navedel primer spornega prevzema Geodetskega zavoda Slovenije, ki je danes v stečajni: »Leta 2007 ustanovljena družba AB z osnovnim kapitalom 7.500 evrov in s 1.277 evri prihodkov je manj kot tri mesece po ustanovitvi dobila soglasje ATVP za prevzem Geodetskega zavoda Slovenije s takrat 116 zaposlenimi, 4,5 milijona evri prihodkov in prevzemno vrednostjo za 8,5 milijona evrov. Sprašujem se, ali je bila narejena presoja, kakšna je lahko posledica, če neka družba kupi tisočkrat večjo družbo. Iz zgodbe sklepam, da to vprašanje ni bilo postavljeno.« (Za ekonomsko neupravičene prevzeme odgovorna ATVP, Delo, 26. januarja 2011)

Kranjec je obtožil svojega svetovalca Boraka

ATVP se je na obtožbe guvernerja BS Kranjca o potrditvi spornega prevzema Geodetskega zavoda Slovenije odzval z obvestilom, »da je bil v tem času direktor ATVP Neven Borak, ki

je danes po naših informacijah svetovalec guvernerja dr. Marika Kranjca«.

Po podatkih ATVP o številu izdanih dovoljenj za prevzeme podjetij, ki so javno dostopni na spletni strani agencije, je razvidno, da je ATVP izdal dovoljenje družbi Primus AB za sporni prevzem Geodetskega zavoda Slovenije dne 18. avgusta 2007, ko je agencijo vodil Borak. Ta je vodil ATVP od aprila 2002 do aprila 2008, ko je bilo po omenjenih podatkih iz grafa tudi sicer opravljena glavnina prevzemov podjetij.

Isti Borak je po odhodu z vrha ATVP jeseni 2009 za štiri leta postal osebni svetovalec guvernerja Banke Slovenije Kranjca za – pozor (!) – področje nadzora bančnega sistema.

Kadrovski škandal v Banki Slovenije

Razkrita dejstva, da je guverner BS Kranjec javno obtožil svojega svetovalca Boraka, da kot nekdanji vodja ATVP ni ustrezno nadzoroval prevzemnega delovanja podjetij, odpira pomembno vprašanje o verodostojnosti nadzornikov finančnega sistema: kako je lahko Kranjec jeseni 2009 sploh soglašal z imenovanjem Boraka za svetovalca

za področje nadzora, če pa meni, da kot direktor ATVP ni ustrezno nadzoroval delovanja kapitalskega trga?

V Financah sem septembra 2009 v kolumni Vrnitev »brez-zobega tigr« Nevena Boraka (Finance 182/2009) opozoril na omenjeni kadrovski škandal v Banki Slovenije, ko je Borak po odhodu iz ATVP postal svetovalec guvernerja BS Kranjca za področje nadzora: »Borakova nova služba v BS je še ena od številnih tranzicijskih anomalij, saj bo za nadzor nad bančnim sistemom v BS skrbel oseba, ki je kot dolgoletni direktor ATVP simbolizirala neuspešen nadzor nad trgom kapitala.«

Nadzornik Borak je bil »brezzobi tiger«

Decembra 2007 je tedanji opozicijski politik Matej Lahovnik v intervjuju za Finance takole komentiral neuspešno delo Borakove ATVP: »Ne vem, kaj počne direktor agencije Neven Borak, saj je agencija v zadnjem obdobju zelo tiha. Postala je nekakšen brezzobi tiger, ki tudi rjove ne več.« (Finance, 243/2007)

Po javno dostopnih podatkih ATVP so banke v Sloveniji ravno v letu 2007 izdale največ bančnih garancij za prevzeme podjetij, in sicer skupaj kar 1,3 milijarde evrov. Navedimo le največje zneske bančnih garancij za prevzeme podjetij v letu 2007, ko je Borakov ATVP postal po Lahovniku »nekakšen brezzobi tiger«: bančna garancija Istrabenzu za prevzem Droga Kolinske (91 milijonov evrov), Pivovarni Laško za prevzem Dela (51 milijonov evrov), Maksimi Investu in Finetolu za prevzem NFD Holdinga (94 milijonov evrov), Petrolu za prevzem Istrabenzu (570 milijonov evrov), Merfinu in z njim po-

vezanim družbam za prevzem Merkurja (114 milijonov evrov), Centru Naložbam za prevzem Infonda Holdinga (68 milijonov evrov).

Borak ni razkril neustreznega nadzora Gasparijeve BS

V omenjeni kolumni iz septembra 2009 sem poudaril, da je Borak v začetnem obdobju vodenja ATVP leta 2003 večkrat ostro kritiziral neučinkovit nadzor tedaj Gasparijeve BS nad poslovnimi bankami pri kreditiranju lastniške konsolidacije na kapitalnem trgu.

Borak je v intervjuju za sobotno izdajo Večera že oktobra 2003 javno razkril, da so poslovne banke »največja parkirišča delnic, posredno in neposredno«, in dregnil v neučinkovit nadzor tedaj Gasparijeve BS nad poslovnimi bankami: »Glede bančnega nadzora je skrb zbujajoče, ker kaže, da se zavarovanje terjatev in bančnih kreditov jemlje zelo formalistično in kredit lahko ob ustrezni besedi nekoga dobi tisti, ki verjetno sploh ne bi smel pristopiti k temu«. V intervjuju je Borak napovedal, da namerava ATVP sporno vlogo bank »razgaliti, tudi v odnosu do BS, in zahte-

vati, da se tudi bančni nadzor opravlja iz zornega kota potreb preglednega in pošteno delujočega kapitalnega trga« (Večer, 4. oktobra 2003).

Vendar Borak ni nikoli izpolnil obljube, da bo javno razkril neustrezen nadzor Gasparijeve BS nad bančnim kreditiranjem sporne lastniške konsolidacije na kapitalnem trgu. Šele globalna finančna kriza leta 2008 je v celoti razkrila pomembno vlogo poslovnih bank pri dolgotrajnem kreditiranju lastniške konsolidacije podjetij.

Davkoplačevalci plačujemo za finančno hazarderstvo

V Financah sem že januarja lani v kolumni Državni dolg je eksplodiral (13/2010) javno pozval k ustanovitvi komisije za preiskavo tvegane bančne poslovanja, ki bi po vzoru ZDA (Financial Crisis Inquiry Commission) proučila hazarderstvo naše bančne elite pri financiranju izredno tveganih prevzemov podjetij.

V analizi zadolževanja države in podeljevanja državnih poroštev v letu 2009 sem pokazal, da se je država v letu 2009 neto zadolžila za 4,1 milijarde evrov zaradi financiranja rekordnega javnofinančnega primanjkljaja

za 1,5 milijarde evrov. Preostalo neto zadolževanje za 2,6 milijarde evrov je država položila kot depozit pri bankah, s katerimi je prikrito sanirala banke in prek njih prezadolžena podjetja. Hkrati je to leto povečala državna poroštva za 2,2 milijarde evrov, od česar je šlo za državna poroštva bankam dve milijardi evrov (glej graf Državni dolg in državna poroštva).

Ob tem bomo davkoplačevalci sanirali tudi NLB z napovedano dokapitalizacijo naše največje banke.

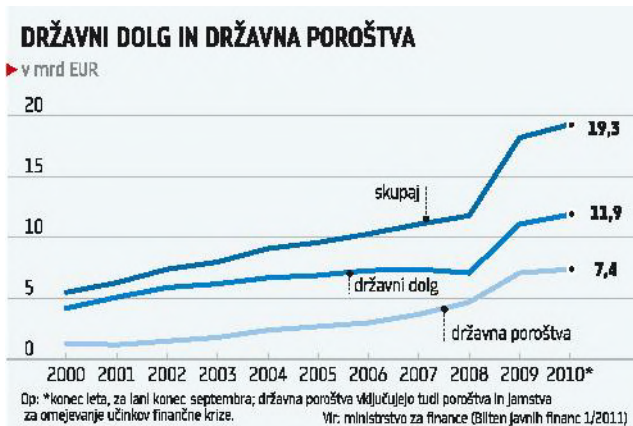
Nadzornika Kranjec in Borak sta sprevržen par

Današnja bančna nadzornika v vrhu BS guverner Kranjec in njegov svetovalec Borak sta

sprevržen par, saj je Kranjec jeseni 2009 soglašal z imenovanjem neučinkovitega direktorja ATVP Boraka za svetovalca za bančni nadzor, medtem ko Borak kot vodja ATVP ni nikoli javno razkril neustreznega nadzora centralne banke nad bančnim kreditiranjem prevzemnih poslov.

Slovenija mora za povrnitev zaupanja v bančni in kapitalni trg začeti preiskavo tvegane bančnega poslovanja, kjer bodo za svoja dejanja odgovarjali tudi dolgoletni glavni nadzorniki našega finančnega sistema. ●

► Ocenite komentar, napišite svoje mnenje: www.finance.si/komentarji

Stran / Page: 12

Doseg / Reach: 47000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 716 cm²

3 / 3

► Stanislav Kovač je ekonomist.